

Lasten käsityksiä internetistä

Sirpa Eskelä-Haapanen, Carita Kiili, Marja
Hannula, Susanne Roos

3rd Baltic Sea – 17th Nordic Literacy Conference,
14–16 August 2016, Turku, Finland

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Uusi ops ja tvt (OPS 2014)

- **Tieto- ja viestintäteknologia** (tvt) on nykypäivän kansalaistaito, oppimisen kohde ja väline sekä tärkeä osa monilukutaitoa.
- Oppilaita tulee **ohjata ymmärtämään** tvt:n keskeisiä käsitteitä sekä käyttö- ja toimintaperiaatteita.
- Oppilaita **opastetaan** tuntemaan tvt:n erilaisia sovelluksia, käyttötarkoituksia ja merkityksiä arjessa.
- Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvt:n **turvallisia käyttötapoja** ja **hyviä käytöstapoja**.

Lapset ja internet

- Internetistä on tullut merkittävä oppimisen, huvin ja sosiaalisen vuorovaikutuksen **ympäristö** yhä nuorempien lasten keskuudessa (esim. Goh, Bay & Chen, 2015; Livingstone & Bober, 2004; McKenney & Voogt, 2010).
- Lisääntyneellä tv:n kulutuksella voi olla sekä **positiivisia** että **negatiivisia** vaikutuksia kognitiiviseen ja sosiaaliseen **kehitykseen** (esim. Goh, Bay & Chen, 2015; Katz & Rice, 2002; Livingstone & Bober, 2004; Marsh, Brooks, Hughes, Ritchie, Roberts & Wright, 2005).
- Lasten olisi tärkeää **ymmärtää** millaisessa ympäristössä he toimivat (esim. Kucirkova, 2014).
- Opettamisessa** tulee huomioida lasten käsitykset internetistä (Dodge, Husain, and Duke, 2011; Kucirkova, 2014; Zhang, Duke, & Jiménez, 2011).

- ❏ Tutkimustietoa on olemassa vanhempien oppilaiden internetin käytöstä (esim. Livingstone & Bober, 2004; Livingstone, Bober, & Helsper, 2005), mutta varsin vähän tiedetään siitä, miten **nuoremmat lapset** ymmärtävät internetin toimintaympäristönä.
- ❏ Tässä tutkimuksessa annetaan ääni 1–3 -luokkalaisille lapsille (vrt. esim. Danby ym., 2013; DeBell & Capman, 2003).

❏ **Tutkimuskysymykset:**

1. Millaisia käsityksiä lapsilla on internetistä? (TK1)
2. Mitä lapset ajattelevat internetissä olevan informaation luotettavuudesta? (TK2)

Tutkimusmenetelmät

- **Laadullinen tutkimus** (Denzin & Lincoln, 2005)
- **Osallistujat: Kymmenen oppilasta perusopetuksen ensimmäiseltä, toiselta ja kolmannelta luokalta (N=30)**
- **Yksilöhaastattelu** (Ruusuvuori & Tiittula, 2005)

Aineiston analyysi

Aineisto:

- **Mikä netti on?** (Mikä se on? Missä se on? Mistä tieto sinne tulee?)
- **Internetin käyttö** (Mihin käytetään? Mihin sinä käytät? Mitä ja miten sieltä voi löytää asioita?)
- **Luotettavuus** (Onko netistä hyötyä/haittaa? Onko kaikki netissä totta? Perustele!)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

(Patton, 2002)

Tulokset – Mikä internet on? (TK1)

Internet toimintaympäristönä

Käsitykset voidaan yhdistää kolmeen teemaan:

1. internet laitteena

'Noo, se löytyy tietokoneesta, tabletista ja kännykästä.'

2. internet toimintana

'Siellä voi pelata tai voi kuunnella vaikka musiikkia tai jotain..'

3. internet informaatioympäristönä

'Josta voi lataa kaikkea kuvia, jos vaikka hakee sieltä. Sit kaikkia tekstiä, jos vaikka haluaa koulussa vaikka jotain ainetta ettiä, niin sieltä voi löytää kaikkia.'

Missä internet on? (TK1)

Internet yhdistettiin:

1. Sähköön

'Se on siellä, missä on sähköä.'

2. Verkkoyhteyteen

'Jossain vaikka laitteen sisällä sellainen asennus, semmonen juttu missä se on.'

3. Päätelaitteisiin

'Kaikilla tietokoneilla, iPadeilla ja puhelimilla. Ei kyllä kaikilla, ei sellaisilla näppäinpuhelimilla.'

4. Alustava käsitys internetistä tietoverkkona

'Se kiertele maailman ympäri ja se on sitten kaikissa tietokoneissa'

Informaation **luotettavuus** internetissä (TK2)

'**Onko internetissä kaikki totta?**'

1. Ei kriittistä suhtautumista
informaatioon:

- Ei osaa ottaa kantaa, ei tiedä 17%

'Ei... En mä tiedä.'

- Luottaa internetissä olevaan
informaatioon 10%

'On totta.'

2. Suhtautuu kriittisesti informaatioon

- Ei osaa perustella 33%

'Noo, ei kaikki oo totta. Niin, en mä oikein tiedä miks.'

- Antaa jonkin esimerkin 17%

'Kaikki ei oo. Noo, se ei ollu totta, kun me katottiin kerran illalla mun huoneeseen verhoja ja sit sitä kangasta ei enää löytynyt niin se piti tilata.'

- Antaa tarkennetun esimerkin epäluotettavasta sisällöstä 10%

'Koska jotkut laittaa höpö-höpö -juttuja. Siis sellasia hassuttelujuttuja. Sen takia siinä on varmaan ne ikärajatkin, että lapset ei laita sinne mitään tyhmiä juttuja.'

- Antaa esimerkin tarkoituksella levitetystä väärästä tiedosta 10%

'Ei oo. No, kun jotkut tyypit kirjoittelee vaan outoja juttuja, jotka ei oo ihan totta. Esimerkiks niihin Wikipedioihin - ei ihan kaikki siellä oo totta.'

- Perustelee näkemyksensä internetissä olevan informaation luonteella 3%

'Ei ihan kaikki. Koska netti on vähän semmonen, mihin voi julkasta mitä tahansa.'

Lasten huomioidut internetin haitoista

'Tyhmät jutut on silleen, että laittaa jotain että.. huvittavia kuvia kannattaa laittaa, mutta ei sellasii, että katotaan esim. ku joku tekee jotain noloa tai sitten tulee sellasia rumia sanoja, kirosanoja ja ei kiitos! Siitä voi siis olla sellasiaki haittoja.' (Ykkösluokkalainen tyttö)

'Kun menee joskus vaikka jonnekin, tota sellaseen, tekstiviesteihin puhelimella sieltä netin kautta puhelimella, niin sitten siellä voi olla kaikenlaisia tyhmiä viestejä, jotka ei ole ollenkaan kivoja.'
(Kakkosluokkalainen poika)

Pohdinta, mietteitä jatkoon

■ Monilla oppilailla on vielä naiivi käsitys internetistä
Kriittisen lukutaidon perustaa tulisi luoda luku ja -kirjoitustaidon oppimisen rinnalla.

■ Käsitteellisen muutoksen aikaansaamiseksi tulisi käyttää dialogisia työtapoja

Keskustelujen lähtökohdiksi lasten omat käsitykset

■ Jopa 2/3 lapsista osoitti jonkin verran kriittistä suhtautumista internetin informaation.

■ Lasten kyvyissä kielentää käsityksiään ilmeni suuria eroja

Tältä pohjalta on hyvä alkaa opettaa kriittisen arvioinnin strategioita jo varhaisessa vaiheessa.

■ Internetin sosiaalisesta merkityksestä keskusteltava myös koulussa ja jo alaluokilla (vrt. OPS 2014)

Lähteet:

- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. 2005. Handbook of Qualitative Research. London: Sage.
- Danby, S., Davidson, C., Theobald, M., Scriven, B., Cobb-Moore, C., Houen, S., Grant, S. Given, L., M., & Thorpe, K. 2013. Talk in activity during young children's use of digital technologies at home. *Australian Journal of Communication*, 40(2), Ladattavissa: <<http://www.austjourcomm.org/index.php/ajc/article/view/4/65>>.
- DeBell, M. & Capman, C. 2003. Technology in Education. Computer and Internet Use by Children and Adolescents in 2001. *Education Statistics Quarterly*, 5(4), 7–12.
- Dodge, A. M., Husain, N. & Duke, N. K. 2011. Connected Kids? K–2 Children's Use and Understanding of the Internet. *Language Arts*, 89(2), 86–98.
- Goh, W. W. L., Bay, S., & Chen, V. H-H. 2015. Young school children's use of digital devices and parental rules. *Telematics and Informatics*, 32, 787–795.
- Katz, J., E. & Rice, R., E. 2002. Social Consequences of Internet Use. Access, Involvement, and Interaction. Cambridge: The MIT Press.
- Kucirkova, N. 2014. iPads in early education: separating assumptions and evidence. *Frontiers in Psychology*, Volume 5, Article 715.
- Livingstone, S. & Bober, M. 2004. Taking up online opportunities? Children's uses of the Internet for education, communication and participation. *E-Learning and Digital Media*, 1(3), 395–419..
- Livingstone, S., Bober, M., & Helsper, E., J. 2005. Active participation or just more information? Young people's take-up of opportunities to act and interact on the Internet. *Information, Communication & Society*, 8(3), 287–314.
- Marsh, J., Brooks, G., Hughes, J., Ritchie, L., Roberts, S., & Wright, K. 2005. Digital beginnings: Young children's use of popular culture, media and new technologies. *Report of the 'Young Children's Use of Popular Culture, Media and New Technologies' Study*. Literacy Research Centre: University of Sheffield.
- McKenney, S. & Voogt, J. Technology and young children: How 4–7 year olds perceive their own use of computers. *Computers in Human Behavior* 26, 656–664.
- OPS 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus.
- Patton, M. Q. 2015. Qualitative research and evaluation methods. Integrating theory and practice. Fourth Edition. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, Liisa (toim.). 2005. Haastattelu - Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Zhang, S., Duke, N. K., & Jiménez, L. J. 2011. The WWWDOT approach to improving children' critical evaluation of websites. *The Reading Teacher*.

Kiitos mielenkiinnosta!

Sirpa Eskelä-Haapanen
sirpa.eskela-haapanen@jyu.fi

